

Betænkning

over

Forslag til lov om stop for pris- og indkomststigninger

Betænkning afgivet af erhvervsudvalget den 3. september 1978.

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og herunder haft samråd med handelsministeren, miljøministeren, arbejdsministeren, indenrigsministeren og boligministeren, der tillige har besvaret spørgsmål stillet til skriftlig besvarelse.

Skriftlige og/eller mundtlige henvendelser er modtaget fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark og Sygesikringens Forhandlingsudvalg,

Brüel & Kjær, Nærum, Fællesklubben for,

Dansk Tandlægeforening,

Dansk Taxi Forbund og Centralforeningen af Taxiforeninger i Danmark,

Danske Elværkers Forening,

Entreprenørforeningen,

Fortsættelsessygekassen Danmark,

Hovedstadsrådet,

Håndværksrådet,

Industrirådet og

Praktiserende Lægers Organisation.

Handelsministeren har efter en drøftelse med hovedstadsrådet over for udvalget oplyst, at han må formode, at der ved forhandling mellem HT og monopoltilsynet vil kunne tilvejebringes en ordning, som tilgodeser den nye trafikordning for hovedstadsområdet uden at gå ud over principperne i prisstoploven. Handelsministeren har i denne forbindelse bl. a. bemærket, at hovedstadsrådet har meddelt ham, at det ikke agter at gennemføre forhøjelse af taksten for netkortene i prisstopperioden.

Endvidere har handelsministeren oplyst, at den 26. februar 1979 er valgt som udløbsdato for loven, fordi de nye overenskomster på arbejdsmarkedet vil få virkning fra begyndelsen af den dag, hvori den 1. marts indgår.

Et *mindretal* (socialdemokratiets og venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af handelsministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) udtaler, at prisstop hovedsagelig vil betyde indtægtsnedgang for små og mellemstore hjemmemarkedsfirmaer.

Erfaringsmæssigt er det i de seneste år væsentligst gået ud over de små detailhandlere og små håndværkere, fordi indtjeningsmulighederne ikke har kunnet give til de daglige livsfornødenheder og har medført økonomiske og menneskelige katastrofer. Man har konstateret, at netop denne samfundsgruppe i mange tilfælde hører til den ringest stillede del af befolkningen.

Mindretallet finder det i øvrigt uretfærdigt, at så stort og betydende et område som fødevarer (landbrugsvarer) er delvis undtaget.

Mindretallet er imod enhver form for restriktioner til skade for erhvervslivet, beskæftigelse og initiativ og vil stemme imod lovforslaget ved 3. behandling.

Et *tredje mindretal* (det konservative folkepartis medlem af udvalget) kan ikke give tilslutning til dette lovforslag, der igennem et halvt år vil være til betydelig gene for erhvervslivet. Navnlige de mindre virksomheder inden for handel, håndværk og transport vil blive ramt af forbudet mod at gennemføre de prisforhøjelser, der er fremkaldt af omkostningsstigninger, som er opstået, uden at de pågældende virksomheder har haft nogen indflydelse derpå. Mindretallet finder det uacceptabelt, at erhvervslivet igennem en lang periode pålægges disse byrder, uden at have nogen som helst garanti for at andre

grupper på tilsvarende måde skal underlægges en indkomspolitik.

Mindretallet finder, at den foreslåede bestemmelse i § 3, stk. 2, er aldeles uegnet til at befordre indførelse af det loft over lønninger, som handelsministeren i sin fremsættelsestale har nævnt som et væsentligt formål med lovforslaget. Handelsministeren kunne have opnået en bedre balance mellem erhvervslivet og lønmodtagerne og imellem lønmodtagergrupperne indbyrdes ved at indsætte bestemmelsen i loven af 4. december 1976: »Lønstigninger kan ikke indregnes i priserne.«

Med ændringsforslag nr. 1 søges opnået denne balance, ligesom vedtagelsen af dette ændringsforslag vil fjerne den uretfærdighed, lovforslaget vil fremkalde over for lønmodtagere med fast løn og lønmodtagere, der lønnes efter normallønssystemet. Disse lønmodtagere vil, såfremt lovforslaget bliver efterlevet, være forhindret i at opnå lønforhøjelser, mens lønforhøjelser inden for minimallønsgupperne – formentlig 40-50 pct. af LOs medlemskreds – kan indregnes i priserne.

Et *fjerde mindretal* (centrum-demokraternes medlem af udvalget) ønsker at pege på, at det er højst usandsynligt, at nye overenskomster på arbejdsmarkedet vil være færdigaftalt inden lovens udløbsdato, 26. februar 1979.

På denne baggrund finder centrum-demokraternes medlem af udvalget, at lovens psykologiske virkninger på de forestående overenskomstforhandlinger vil være lig nul. Tværtimod må der efter 26. februar 1979 forventes relativt store prisstigninger netop på grund af lovens opdæmning, og sådanne prisstigninger vil formentlig få en højst uheldig virkning på færdiggørelsen af overenskomsterne.

En forlængelse af loven ud over 26. februar 1979 må anses for at være utænkelig, da et halvt års pris- og indkomststop i forvejen er en farligt lang tid.

Mindretallet forbeholder sig sin stilling til 2. og evt. til 3. behandling af lovforslaget.

Et *femte mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) udtaler, at det finder, at hovedhensigten med loven er at hindre, at lønstigninger ud over de overenskomsthjem-

lede kan indregnes i priserne. Hermed vil arbejdsgiverne få et våben i hænde over for lønkrav. Mindretallet kan derfor ikke støtte lovforslaget og indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *sjette mindretal* (Danmarks kommunistiske partis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet anser det for at være et led i de bestræbelser SV-regeringen har iværksat for at vælte krisens byrder over på arbejderklassen.

Lovforslaget må ses i sammenhæng med momsforhøjelse og nedskæring på de offentlige budgetter, og det foregøbler at bekæmpe prisstigninger, men en lang række områder er undtaget. Det gælder f. eks. priserne på landbrugsvarer og huslejen. Det hævdes endvidere at standse indkomststigninger, men i virkeligheden er det kun lønningerne, der bremses.

I modsætning til tidligere lovgivning er der ikke taget hensyn til avancerne. Det betyder, at virksomheder under dække af loven kan bremse lønforbedringer og stikke fortjenesten i egen lomme.

Dette lovforslag er regulær svindel over for lønmodtagerne, og mindretallet er derfor imod det.

Mindretallet ønsker også hermed at tilkendegive, at SV-regeringen bør bringes til fald snarest muligt.

Et *syvende mindretal* (det radikale venstres medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af handelsministeren og det af mindretallet stillede ændringsforslag om friholdelse af virksomheder inden for produktion, handel og håndværk, der den 28. august 1978 havde under 6 ansatte.

Et *ottende mindretal* (kristeligt folkepartis medlem af udvalget) mener, at dette lovforslags virkning er af psykologisk art. Konkurrencen i erhvervslivet er så hård, at det ikke skulle være nødvendigt med indgreb i den frie konkurrence. Den lange periode, som loven skal virke, vil meget let kunne formindske dens værdi, da priserne sandsynligvis vil stige og ledsages af lønkrav. De mindre erhvervsdrivende vil få pålagt ekstra byr-

der, og de bør have en eller anden form for kompensation.

Mindretallet vil i øvrigt redegøre for sin stilling ved lovforslagets 2. behandling.

Et *niende mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) ønsker at udtale, at lovens nationaløkonomiske effekt vil være meget tvivlsom. Loven vil medføre enorme administrative problemer for mange virksomheder, den vil være uadministrerbar, kræve en omfattende kontrol og hæmme de enkelte virksomheders udfoldelsesmuligheder.

Hvis lovens virkninger alligevel viser sig at være i overensstemmelse med intentionerne, må man forudse en prisekspllosion efter lovens udløbsperiode.

Endvidere efterlader bemærkningerne til forslaget det indtryk, at regeringen ikke afviser en forlængelse af perioden – også ud over den 26. februar 1979.

Mindretallet mener ikke, at erhvervslivet kan planlægge og disponere under sådanne vilkår.

På denne baggrund må mindretallet tage afstand fra forslaget og indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Ændringsforslag

Til § 3

Af et *mindretal* (Kjelgaard (KF)):

1) Stk. 2 affattes således:

»Stk. 2. Lønstigninger kan ikke indregnes i priserne. Dog kan sådanne forhøjelser af lønningerne, der med hjemmel i gældende aftale eller kollektiv overenskomst er aftalt inden den 28. august 1978, indregnes.«

Af *handelsministereren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Kjelgaard (KF), Ole Olsen (SF), Freddy Madsen (DKP) og Alfred Hansen (DR)):

2) Stk. 3 affattes således:

»Stk. 3. Uanset bestemmelserne i § 1, stk. 1, og § 2, stk. 1, må priserne forhøjes med beløb, der er en følge af sådanne ændringer i merværdiafgiftsloven, som får virkning i lovens gyldighedsperiode.«

Ny paragraf

Af et *mindretal* (Lawaetz (FP), Askjær Jørgensen (FP), Melchior (CD) og Bolvig (RV)):

3) Efter § 4 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. Fritaget for lovens bestemmelser er virksomheder inden for produktion, handel og håndværk, der den 28. august 1978 havde under 6 ansatte.«

Til § 6

Af *mindretallet under nr. 1*:

4) I *stk. 1* indsættes efter »vare- eller erhvervsområder« ordene: »samt tjenesteydelser«.

Bemærkninger

Til nr. 1

Ændringsforslaget tilsigter at udelukke, at lønstigninger inden for navnlig minimallønssystemet kan indregnes i priserne. Derimod kan allerede aftalte stigninger inden for normallønsområdet indregnes.

Til nr. 2

Ændringsforslaget er begrundet i de ændringer i merværdiafgiftsloven, der er en følge af EFs 6. momsdirektiv, jfr. lov nr. 204 af 10. maj 1978 om ændring af merværdiafgiftsloven, der træder i kraft 1. oktober 1978.

Bestemmelsen har af praktiske grunde fået en mere generel formulering, idet man har fundet det rimeligt, at alle momsstigninger, som indtræder i stopperioden, omfattes af bestemmelsen.

Til nr. 3

Hensigten med ændringsforslaget er at befri de helt små virksomheder for besværlig administration, som de i vidt omfang savner mandskab og maskinelt udstyr til. Det er de større virksomheder, der er førende i prisfastsættelsen, et forhold, som også monopoltilsynet normalt lægger til grund.

Ændringsforslaget vil i meget betydelig grad lette kontrollen med lovens overholdelse.

Til nr. 4

Ændringsforslaget tager sigte på sådanne virksomheder, der på grund af langvarige procedurer ikke har kunnet opnå regulering inden lovens ikrafttræden.

Dorte Bennedsen (S) fmd. Tove Lindbo Larsen (S) Lerke (S) Lissa Mathiasen (S)

Poul Nielson (S) Westh (S) Bolvig (RV) Jens Peter Jensen (V) Jeppe Kristensen (V)

Kjelgaard (KF) nfmd. Melchior (CD) Inger Stilling Pedersen (KrF) Lawaetz (FP)

Askjær Jørgensen (FP) Alfred Hansen (DR) Ole Olsen (SF) Freddy Madsen (DKP)

Partierne VS og EP var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.